

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē
Istoria**

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput XII. De conversatione Monachorum: unde primūm cooperit, & quos
habuerit auctores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

τόποις, απεπήδησε τὸ ιερατικὸν θέργυν τὸν
δῆμος ὄφων Θ. ταῦτη γέ μελεῖαν παὶ
δίδων τὸν τοῖς λόγοις ὀφρυωμάριον οἰνος
γῆλλον ἐπέπειν, αἰδεστιμος τε ὡν καὶ ἐκτῶν
φρυνοῦσθαι Θ. ἀμα δὲ πρεσβύτερος
τῆλικα τὸν ιερωσυνὴν τυχάνων ὅπως ἂ
δικεῖσθαι τὸν δεξιώστερὸν ξενον, ὀπειθεύ-
σιν, ηδὲ τῆς τεωσαρακοστῆς ἐνσάσης, ηδὲ
πεπογῆς αὐτὸν ἐξ ὁδοποείας, εἰ αὖτις
ητὸν οἰκεῖον ἐπισυνάπτειν τελευτεῖσαν, καὶ
ηπίλια ημέραν γένεσται, ασπὶ Θ. ταῖς σὺν
μητῷ σιαμάριων. idών δὲ τὸν ξενον μάλα
κακούτα, αγεδή, περὶ τὴν θυγατέρα
ιστ., ὅπως τὸν αὐτὸν τὰς πόδας νίψῃς, καὶ
φρυγῆς αὐτὸν σύζεσθες· εἰπόντος δὲ τῆς παρ-
θενοῦ τε ἀρπὸν εἶναι, μήτε αλφίλα· αει-
τηρὶ ή τότων περιστακεν διὰ τὴν τιμήν
δέξαιμεν Θ. περότερον καὶ συγχρώμενοι αι-
τησας, ἐκέλευσε τῇ θυγατέρᾳ, κρέα ψεύτη πέρ
την τοικία τελειχειμένα ἐψεῖν· ἐπεὶ
ζήντο, καθίσας αὐτὰν αὐτῷ τὸν ξενον, πα-
ρεῖσθαι τὸν κρεῶν ηδὲ τε, καὶ τὸν αὐτὸν
περικάλει αὐτὸν μημεῖσθαι παρειλέμενον ἂ, η
καλέγοντα χειστανὸν εαυτὸν, ταῦτη μάλλον,
ιφ., επαρειλήσον πάντα γόνατας τοῖς
μαθητοῖς ὁ Θεῖ Θ. απεφίνειο λόγος. Τάδε
μητεῖσπυνεῖσθαι Θ.

Quo dicto, ex sacerdotali folio exsiliit
spectante populo: hominem propter
eloquentiam insolentius fere efferen-
tem, hac ratione ad molestiam erudi-
ens. Erat enim ad pudorem incutien-
dum idoneus, quippe qui venerabilis
erat, & ob res gestas celeberrimus: ad
hac etate & sacerdotii tempore prior
Triphyllo. Qualiter autem se gesse-
rit in excipiendis hospitibus, hinc licet
cognoscere. Instante jam Quadrage-
sima, quidam ex itinere ad eum accel-
lit, iis ipsis diebus quibus ille una cum
domesticis solebat continuare jejunia,
ac certo die comedere, reliquos dies abs-
que ullo traducens cibo. Cum autem
Spyridon peregrinum admodum fel-
lum videret, Age, inquit, filia: Lava
hominis pedes, eique cibum appone.
Cum virgo respondisset, nec panem do-
mi esse nec farinam: supervacuum enim
esse harum rerum apparatum propter
jejunium: Spyridon præmissa oratione
& petitâ venia, præcepit filia ut suillas
carnes quas sale conditas habebat, co-
queret. Quibus coctis, hospitem una
secum sedere jussit, & appositis carnibus
cum ipse comedit, tum hominem hor-
tatus est ut comederet. Cumque ille
detrectaret, ac se Christianum esse di-
ceret: eo minus, inquit, detrectandum
est. Omnia enim munda esse mundis
sermo divinus edocuit. Ethicæ quidem
de Spyridone.

Κεφ. 13'.

CAPUT XII.

De conversatione Monachorum: unde primum
cuperit, & quos habuerit auctores.

OΥκίνισα δὲ επιστημοσύνην τὴν σκην-
οιαν εὖξαν, καὶ τὸ δόγμα ανέρχονταις
ἀπὸ τῆς βίου, οἱ τοῦτο μελόντες τὴν μο-
νακιαν τολμεῖσαν ὀφελιμώτατον γάρ τι
κείμα εἴς αὐτῷ πάτερα εἶπεν Θεος
πτωσιώτι φιλοσοφία, μαθητῶν μηρὶ πολ-
λῶν γνῶντας τεχνολογίας αἰμελεῖ, ὡς
φέργυστην εἰς τοῖς αμενοστιχολεῖσι αφαι-
ρεῖσιν, καὶ αρεστὸν βιτινὸν οὐδὲν συλ-
λαμβανομένης μόνη ἡ Φυσικὴ καὶ φεργυ-
φερτος παιδεύσατε ταῖσιν τοῖς κακίαιν ἀναι-
γόνια, η μείονα ἐργαζόμενα. εἰ γέμισι
τελείας τοῖς τελεῖσι τοῖς μελεῖσι κακίαις η

Precipue vero Ecclesiam illustra-
runt, & Doctrinam Christianam
virtutibus suis confirmarunt ii, qui
tunc temporis Monasticum vivendi ge-
nus sectabantur. Res enim omnium uti-
lissima à Deo ad homines transmissa hu-
iusmodi Philanthropia, disciplinarum qui-
dem cognitionem & dialecticæ argutias
despicit, tanquam supervacuas, & que
tempus quod melioribus studiis impen-
di potest, absumant, & ad probe viven-
dum nihil adjumenti conferant. Solā
vero naturali ac simplici prudentiâ, do-
cet ea que improbatum aut omnino
tollunt, aut magnopere imminunt.
Et ea quidem que inter vitium ac

G g

Sozomeni Historiae CONSTANTINUS

418

virtutem media sunt, nullo modo inter bona recenset. Solis vero honestis delectatur: eumque qui à malis quidem abstinet, bonum tamen non operatur, improbum dicit. Non enim virtutem ostentat, sed exercet: parvi pendent hominum existimationem. Eadem perturbationibus animi fortiter resistens, nec naturæ cedit necessitati, nec corporis infirmitati succumbit. Sed divinæ mentis robur possidens, omnium rerum opificem perpetuo contemplatur, eumque diu noctuque colens, precibus ac supplicationibus demeretur. Porro puritate animi bonisque actibus ad Deum religiose colendum se præparans, lustrationes quidem & alpersiones & alia hujusmodi contemnit. Soла quippe peccata piacula esse existimat. Cum autem casibus extrinsecus inventis superior sit, & omnibus, ut ita dicam, rebus dominetur, neque inconstantia quæ vitam mortalium occupat, neque illa vi ac necessitate à proposito dimovetur: nec dolet dum contumeliâ afficitur, nec injuriam passa ulciscitur. Sed nec morbo aut rerum necessiarum inopiam oppressa, demittit animum: sed de his potius gloriatur: patientiam, mansuetudinem & frugalitatem in omni vita excolens, & quantum homini licet, proxime ad Deum accedens. Præsenti autem vita tanquam in transitu utens, nec in rebus acquirendis occupata torquetur, nec ultra quam necessitas postulat, presentium curam gerit. Sed simplicem victum & succinctum semper apparatum in hac vita laudans, beatitudinem illic in celo repositam spectat, & perpetuo ad felicem illam sortem intenta est. Porro cum pietatem ac reverentiam erga Deum assidue spirat, turpium verborum obsecravitatem aversatur, ne voce quidem tenus sultinens ea, quorum actus à conversatione sua eliminavit. Ad hanc necessitatem nature in angustum contrahens, & corpus paucis contentum esse cogens, castitate quidem intemperantiam vincit, justitiâ vero injustitiam, & mendacium comprimit veritate: ordine denique ac disciplina in omnibus rebus debitum modum sequitur. Porro conversationem suam in concordia & in communione cum proximis servanda constituit. Amicorum & hospitum curam gerit: bona

άρεσσις οὐτε μόνοις ἐτοῖς καλοῖς χάρης τοῦ απεχόμφους τῷ κακῷ, μὴ δρῶντα ἐτὸ δυατὸν, Φαιδρον νομίζεις & γένετο εἰνὶ δέσποιν: ἀλλὰ δοκεῖ, παρεῖ δεῖν ποιεύμενον τοῖς πάθεσι τῷ Φυγῆς, επειδὴ αὐτοῖς κατέκακος τῷ Φύσεως ὑπέκειν, ετεῖται δύναμιν κατημένην, περὶ τὸν δημιουργοῦ ὅλων δηπελέπει δεῖ, καὶ νύκτωρ καὶ μεῖνειν αὐτὸν στέβει, καὶ μάχαις ἐπειδήσιον εξεπειστεῖται ταρεττοῦ τῷ Φυγῆς ἐποιεῖται περίεξειν δυατὸν. εἰς τὸ θεοκαθεδρὸν διαγωγῆς ερχομένη, καταρεμψίην τοῦ οὐρανοῦ περιβαλλομένην, καὶ τῷ τοπεῖ περιεργεῖται μόνα γὰρ μαστιλαὶ μητέραι: ἀμαρτίναται κατέπιστον ἐπειδὴ τοῦ θεοτοποῦ πιπίλων, καὶ ὡς εἰπεῖν, αἰπάντων δεσπόζειν, επειδὴ κατεχόντος τὸν βίον αἰταξίας ηγήκης, τῆς προαιρέσεως μετίστητον οὐδεὶς οὐδεὶς αἰνιάται, ετεῖται κακοῖς παρεπατοῦντεσσι, επειδὴ σοφῶν ἐνδέοις ἐπιτίθενται καταρεμψίην καταπίπτει, μᾶλλον ἐπειδὴ τοῦ τοπεῖ σεμνωτέσσι, τὸ καρπελόν καὶ πέδων, καὶ οὐλίγων δεῖδιν αἱ δὲ ὥλες τῷ βίῳ αἰσκεταὶ, καὶ οἵντε αἰνιέωπες Φύσει, εγκύρως τῷ γαληνῷ μάρμην. ὡς εὖ παρερδόμενος τῇ παρέστη βιβλιοχρημάτῳ, ετεῖται πάσῃ πλήσιᾳ περιγραμματισμῷ λεπτομηρῷ γέγχειται, ετεῖται πέρα τὸ κατεπεγρέμενον τοῦ παρεγίλιον τοπεῖον δεῖ τὸ λόγον Σεβαστῶν τὸν ἐπιλεγόντα κατασκοπίας ἐπιστέλλει, καρρεδοκεῖται τὸν στενεῖται μακαριότητα, επιτέταλμα δεῖται τοῦτον διδάσκων αλητῶν απνέστα τὸ διαπανοτέλεον εἰς τὸ θεον οὐδὲν αναγροφόμενον καὶ διδασκόμενον αἰτοεῖσθαι μετὰ δὲ μεχρι Φωνῆς αἰνεχομένη τέτων, αἴτιος περίεξει τῆς οἰκείας αγωγῆς αἴφωνται. Βεραχύτερος ἐλλαστὴν τοῦ πατέρος φίσιον καὶ τὸ σώμα σωματικά γεστάτων μετείσιν δαιμονιστῶν δέ, τὸν αἰδηκιανολάθρη, καὶ αἰδηκιανον τὸ Φεδδόν, Καταξία, τὸν επὶ πάσι μεταποιητικὸν μεταλαγχάνει, εὖ οὐμονοία τε καὶ κονταὶ περὶ τὸν πέλας, τελον πολλαῖς κατεπιπλούσιον τῷ Φίλῳν καὶ ξείρων ἐστι, καὶ οὐδεὶς κοινὰ ποιεῖται τὸν δεσμόμην, καὶ περίσσευ-

CONSTANTINUS.

ικάσιον συλλαμβάνεται· μή τε χάροντας
ενοχλοῦσθαι, καὶ λυπημένος τὸν θαυματουμέ-
νον κατόλιξε σπεδάξεσα, καὶ πέρι τὸν
πολεμούσαν τείχοντα, λόγοις σώ-
φρογιαὶ Θροῖς ἐνοήμαστι, καλλωπισμοῖς
κυκληγοεις αἱμορέας ταῖς δύνεσι, καὶ ὥσπερ
φαντάκοις ποιοῖσται τὰς ἀκένοντας· μῆ-
τι τηλεκαΐδες τὰς διαλέξεις τοιχμένην, καὶ
ἔσθι· καὶ τωδατοῖς καὶ ὄργης ἐλευθέρα·
μητρὶ γὰρ ἔσται, παρασταῖται ταῦσαν ἀλό.
γρον κανονιν, καὶ κατάπαξ καθεῖται πα-
γῶν τὸ σόμα· καὶ τῆς Ψυχῆς ταύτης ἐν
περιέντε φιλοσοφίας ἡρξαλούμην, ὡς τινες
λέγουσι, ἡλίας ὁ ᾠδοφόρος, καὶ ιωάννης ὁ
βαπτιστής. Φίλων ἐν διαταγόρει, εἰν τοῖς
καὶ αὐλοὶ χερόντοις ἴστροις, τὰς πανταχόθεν
έργων δεῖται, εἴς τι χωρούν ὑπὲρ τὴν μα-
ρτυρίαν ἐπιγεωλόφες κείμενον φιλοσο-
φῶν οἰκτον ἐν ἀνθοῖς καὶ διατακταὶ καὶ διαγωγαὶ^B
ταῦτην παρέστησιν, οἷαν καὶ ἡμεῖς νῦν τῷδε
τοιχηγυματοῖς ἐπικινδύνεις αἴταγος θον-
τας, εἴσω τειχῶν ἐν μοναγείαις ἐν τοῖς καὶ
πατερέσσιν οἰκηματαὶ ἐν αὐλοῖς εἴναι οἰστροί, αὶ^C
κατεται μοναστήρια· ἐν τέτοις ἐν μεμονω-
μένας σεμνὰ μυστήρια ἐπιτελεῖν· ἐπιμε-
λέος ἐψαλμοῖς καὶ υἱονοῖς τὸ θεῖον θεο-
πάνεων· γάρ πέρι πλήρεως δύστειας μὴ ἀπογενε-
θεοφῆς· ταῦτα διὰ τειχῶν μερῶν καὶ πλειό-
νων καὶ λοιπού, ριζαῖς ἡμέραις χαμεν-
νῶν, καὶ οὐντα πάρκαν καὶ στάμνων ἀπέχε-
δαι ὃνδις δὲ αὐλοῖς εἴναι αἴστον καὶ αἴλας·^D ταῦτα,
καὶ ποτὸν ὑδάτω· γυναικαῖς δὲ αὐ-
τοῖς σκεῦαι γηραλέας παρεῖνες, διέρωτα
φιλοσοφίας ἐκτόνων γνόμην τὴν αἰγαλίαν
ἀπέκτας καὶ ὁ μὲν φίλων ὀδέπητορῶν, εοι-
κειποτοῖς τε καὶ αὐλοῖς ἐξέβραων χε-
πανταντας, ἐπικινδύνεον βιεῖντας, καὶ
αἰκινωνεῖται φυλάττοντας· παρ' αὐλοῖς γά-
ρ εἴναι διρεῖν ταύτην τὸ βίον τὴν δια-
γωγῶν· οὗτον συμβάλλω, εἰς ἐμένας ταῦ-
τας αἰγαλίας αἰκιάσαι ταῦτην τὴν φιλοσο-
φίαν αὐλοῖς δὲ φασίν αὐτανταῦτην παρα-

A propria cum gentibus communicat, &
singulorum commodis atque utilitati
intervit: nec latantibus molesta, & do-
lore oppressis consolationem adhibens.
Cum autem ubique diligens sit & ad
verum bonum omni studio contendat,
modestis sermonibus ac prudentibus
sententiis, ab omni furore & maledi-
centia alienis, instruit auditores, &
quasi quibusdam medicamentis revo-
cat ad sanitatem; cum honore ac rever-
tentia differens; à contentione, irrisio-
ne & ira profus libera. Nam cum ra-
tione prædicta sit, omnem motionem
aversatur, quæ sit rationi contraria,
omnesque tam animi quam corporis
vincit perturbationes. Hujus excel-
lentis Philosophiæ princeps fuit, ut qui-
dam memorant, Helias Propheta, &
Baptista Joannes. Verum Pythagori-
cus Philo, sua ætate Hebreorum præ-
stantissimos undique collectos in locum
quendam supra Mareotem lacum in
colle situm philosophatos esse scribit;
Eorum autem domicilia, vietum & con-
versationem ejusmodi refert, qualem
nunc ab Ægyptiorum Monachis ob-
servari videmus. Etenim scribit eos
cum primum Philosophari aggrediun-
tur, bona sua propinquis derelinquere:
& negotiis congressuque hominum re-
nunciantes, extra urbes procul in agris
hortisque remotis commorari. Sa-
cra vero ædes illis esse, quæ dicuntur
Monasteria: in quibus soli leorū de-
gentes, veneranda Mysteria celebrant:
Deum quoque Psalmis & Hymnis stu-
diose venerantur. Et ante solis occa-
sum cibum eos non sumere: quosdam
vero triduo & amplius jejunos perseve-
rare. Præterea certis diebus humi cu-
bare. Et à vino quidem & animatis
omnibus penitus abstinere: pro cibo
autem panem, sal & hyssopum habere;
aquam vero potui. Mulieres porro cum
illis degere, provectiones ætate virgines,
quæ amore Philosophiæ à nuptiis suâ
sponte abstinuerint. Et Philo quidem
cum ista ad hunc modum narrat, indi-
care videtur Christianos sui temporis,
qui ex Hebreis conversi, adhuc Judai-
co more vivebant, eorumque ritus cu-
stodiebant. Apud alios enim hoc vitæ
genus reperire non licet. Unde conji-
cio hanc Philosophiam apud Ægyptios
ex eo tempore floruisse. Alii vero affir-
mant, persecutiones quæ variis subinde-

temporibus Ecclesiae acciderunt, huic A
Philosophiae occasionem praebuisse.
Nam quoniam fugientes Christiani, in
montibus & solitudinibus ac silvis com-
morabantur, huic vivendi rationi paula-
tim afluverunt.

χεῖν τὰς καὶ καλέντην τὴν θεοποίειαν συμβάσας
διωγμὸς ἐπεὶ γό φύγοις, εἰς ὅραιον
μίακαν νικάτως. Τὰς διατελεῖσας ἐποιεῖσθαι,
δεῖται βίᾳ τέττας θύμοιο.

CAP. XIII.

*De magno Antonio, & de sancto Paulo
simplice.*

Verum sive Aegyptii, sive qui alii, B
hujus Philosophiae principes & au-
tores fuerunt, illud certe inter omnes
constat, magnum Antonium Mono-
chum moribus atq; exercitationibus ut-
ilissimum hoc vita genus ad summam di-
ligentiam ac perfectionem perduxisse.
Quem tum temporis in solitudinibus
Aegypti coruscantem, Imperator Con-
stantinus ob virtutis ejus gloriam ami-
cum sibi adscivit, suisque literis honora-
vit, utque de his quibus opus habebat ad
se scriberet, hortatus est. Fuit hic Aegy-
ptius, ortus genere nobili in vico Coma.
Est autem hic vicus juxta Heracleam ur-
bem Aegypti que cognominatur minor.
Qui cum adhuc adolescentulus parenti-
bus orbatus esset, paternos quidē agros
vicanis donavit: reliquis autem bonis
suis divenditis, pretiū egenis distribuit.
Sic enim apud se consideravit, studiosi
Philosophi esse, non solum exuere se fa-
cilitatibus, verum etiam eas recte atque
utiliter dispensare. Porro cum omnibus
qui sua aetate vera sapientiae studiosi
erant, familiariter versatus, cunctorum
virtutes emulatus est. Cumq; compet-
tum haberet vitam cum virtute conjun-
ctam, tametsi difficilis initio ac molesta-
sit, ipsa tamen consuetudine suave fieri,
modos severioris disciplinae excogitans,
quotidiana continentia incrementa fa-
ciebat, ac velut semper incipiens, alacri-
tatem suam renovabat. Et corporis qui-
dem voluptates variis afflictionibus
coercebat: anima vero perturbationibus
divinæ sapientiae proposito resistebat.
Cibus illi panis tantum erat cum sale:
potus autem aqua. Tempus prandii, solis
occasus. Saepè etiam biduo & amplius
jejunus permanxit. Vigilabat autem inte-
gras prope dixerim noctes, & orationib;
intervallis, ad diē usq; perseverabat. Quod
si forte somnum delibasset, super stora
brevissimo momēto cubans dormiebat.

Kef. 47.

πιεῖ τὰ μιγάλεα ἀττανία καὶ τελέσῃ πάθη
τὸ ἀπλόν.

Aταῦτης τορσίστης ἡ θεοφήση τῆς φι-
λοσοφίας, ἐμένο γεννών τῷ στόλῳ σωμα-
τογόναις, ως εἰς ἄκρου ἀκελείας καὶ το-
τῆς τῇ θεσι, καὶ γυμνασίου τοῖς στέπαις
θεοποτεταλπήντας βίᾳ την διαγωγή-
τῶν. ὁ μέγας μοναχός οὐ τυπω-
διαπρέποντας ταῖς κατ αὐγυπτίον ερημα-
κούχλες τῆς τοῦ ἀνθροειδοῦς δεξεῖς φίλοι επι-
στᾶτο κανταύνοντας ὁ Βασιλεὺς, καὶ γυ-
μναστήματα, καὶ τοῖς ἑδύτοις, γεγονότοι
τρέπετο. ἐθύμετο δὲ τοῦτο αἰγυπτίον τῆς
τῷ διπλατερεῶν ἀπὸ κομῆτος καρποῦ σα-
ρώεις ηεραλείαστης ταῖς αἰγυπτίοις αὔριον
βέπταις ἢ καταλειφθεῖσι σεφαίος, ταῖς
παλεώντας αὐγέσσες ἐδωμένοις τοῖς καρποῖς
την ἡδύτην σύσιτον διατεῖσι, τὸ ιππικατα-
πενομόριον διένεμε. πατέρας δὲ τοῦ φίλοντος
λογοφόρου κατεῖδεν, μηδένον ἐκεῖον γυμνόν
χρημάτων, αὐλαὶ καὶ εἰς δέον ταῦτα
λαῶσαι συγχρόμενον. ἢ τοῖς καὶ αὐλοτο-
δαιοῖς, ταῖς πάνταις ἐγένετον δεξεῖς δο-
μάδαις ἢ τὸν αὐγαθὸν βίον ἱδνού στεψάτο
ιπτέας καὶ χαλεπὸν οὐταὶ περιτά, τεττά-
θεων σωματικέσσες δοκίστες, οἵτινες
ἐπεδίδετο τῇ εγκυρείᾳ: ηγεταὶ δεκαήμε-
ραινέται την τορσίστην ταῖς μητραλαι-
είαις. Τούτην τὴν μοναχολόγων τοῦ
σοφῶν τοῦ περαιτέρου τοῖς πάθετοι την
ἀλκασάμην. Λιγότερον μόνον τοῦ
τοῦ, καὶ αὐλαὶ, ὑδρῷ ἢ ποτοῖς, καὶ δεξεῖς καρποῖς
διόμερον. ἢ πάντας τοῦ δινοῦ πλα-
νίεργες διέμενεν ἀστοῦ. Μηγέπονος, οὐ
μην, ως εἰπεῖν, σλοκηλέγενοντας. Καὶ διότι
νον, τῆς ήμερας ἐφόπτελον εἰς τὸ δεκατομήν
εγένετο, επὶ πίπος ἀκαλασίον επιτάσθη-